

URILILLI

UENUTO PEREKONNALEHT

SP 2860

ILMUB ÜKS KORD KUUS

TELLIMISHIND:

- 1 aasta peale Kr. 3.—
- 1/2 aasta peale " 1.50
- 1/4 aasta peale " —.75

KUULUTUSHINNAD:

- 1 lehekülge Kr. 10.00
- 1/2 lehekülge " 5.—
- 1/4 lehekülge " 2.50

Riigiraudteekogu.

TOIMETUS JA TALITUS: TALLINN, HARJU 37

N:o 5/6/7

*

SUVI

*

1928

Soome noorustööst.

Ridade kirjutajal oli juhus neil päevil viibida Soomes ja seal üksikasjalikumalt tutvuneda „Suomen Nuoriso Liito“ meie ÜENÜ le vastava noorsoo organisatsiooni tegevusega. Sellekohast kirjandusest saadud ülevaadet täiendasid veel liidu keskjuhatusse liige, „Karjala“ toimetaja ja eduskunna esitaja hra Ka a p r o M o i l a n e n ning Soome noorsooliidu sekretär ja „Pyrkijä“ toimetaja hra M a r t t i A l p i r a n t a.

Mõningaist üldandmetest Soome noorustöö tegevuse kohta 1927 aastal selgub vast kõige paremini töö ulatus.

Liitu kuuluvaid ühinguid (seura) oli 1926 a. lõpuks registreeritud 1335. Neist saatsid keskliidule aruande 1215. Saadud andmete põhjal oli liikmeid: mehi 35016, naisi 30413. Juhatuskoosolekuid on peetud 8358, üldkoosolekuid 7769. Pidusid ja esinemisi on korraldatud 8559, kõnesid ja referaate on registreeritud 14829, näidendeid on ettekantud 6081.

Raamatukogusid on ühinguil 697 üle 11.286 köitega, milliseid aasta jooksul võetud 48730 korda. Oma maja on 697 ühinguil, miiline liikumata varandus hinnatud (suures osas ennesõjaaegne hinnang) 50 miljoni Soome margale. Laulukoore on 258 ligi 5000 liikmega, orkestreid 64 658 mängijaga. Käsitööharusid on 131 üle 2100 liikmega, spordi ja võimlemisgrupe 99 kokku 3485 liikmega. Näiterühme on 97 üle 1000 näitlejaga. Lisaks neile toimivad mitmesugused kõne- karskuse- põllumajanduse- majapidamise (Marthaharud vastava Martha ühisuse nime järele) ja muud harud. Oma ajakiri ilmub 607 ühinguil.

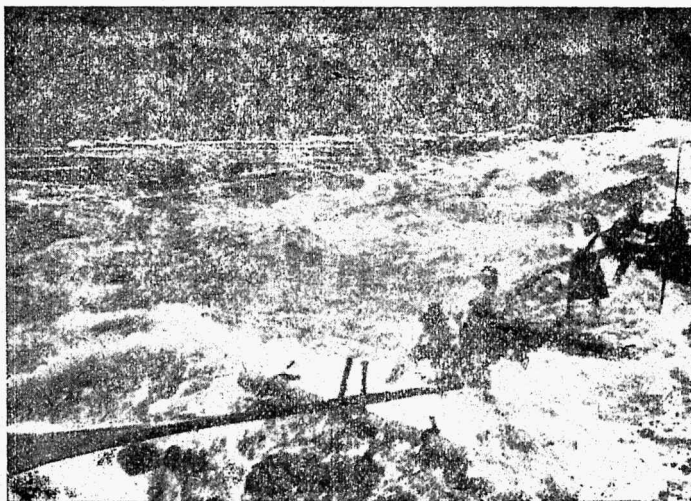
Noorsooliidul on oma rahvaulikool (Nuoriso-opisto), milline töötab viiendat aastat õpetaja Aukusti Ripsaluoma juhatusel. Opisto juhatusse kuuluvad paljud väljapaistvad haridustegelased, ajalehtede toimetajad ja riigimehed. Õpetajaina töötavad peale juhataja veel vastava ettevalmistusega õpetajad: Hilda Laaksonen, Erkki Virta, agr. Yrjö Koskinen ja teised väljast tulnud lektorid. Viie aasta jooksul on Opistol olnud 162 õpilast, milline arv oma maja omandamisega ikka kasvamas. Õpilasuhingul on oma ajakiri „P a u k k u“ ja igaaastane trükitud album „T i e n v i i t a“. Opisto on muutumas liidu mitmesuguse kultuurtöö (kursused, loengud, nõupidamised, koosviibimised, näitused) keskkohaks.

Soome noorsooliit koosneb maakondlistest keskseltsidest, milliseid praegu 19. Suurim neist on Etelä-Karjala 269 ühinguaga ja oma trükitud häälekandjaga „Nuoriso seura“. Sekretäriks on kirjanik Paavo Montonen. Järgmine suurem ja elavam kesk-

selts on Etelä Pohjanmaa 135 ühinguga. Soome noorsooliidu esimeheks on meilgi tuntud Soome endine haridusminister Niilo Liakka.

Noorsooühingutes kihab igalpool elav töö. Võrreldes eelmise aastaga on kõik tegevusharud suurenenas ning erilist tõusu näitab Soomele omane kõne harrastus.

Õpiringe töötas ühingute juures 338 üle 5800 osavõtjaga, kelledest 2538 sooritasid vastava eksami. Pää õpiaineiks oli läinud aastal liidu juhatuse poolt esitatud kodumaatundmine K. N. R a u - h a l u selleks imehästi sobiva „Isänmaan kirja“ I ja II järele. Sama

Koselaskurid.

huvitasid noori noorsootöösse süvenemine, esinemisoskused ja teadmiste laiendamine käsitöö alal. Koduümbruse uurimisetöö tulemusena on 146 ühingul oma väiksed kodumuseumid üle 3600 esemeüksusega. Huvi oma häälekandja „Pyrkkijä“ vastu on kasvamas ning ilmub ta praegu ligi 4000 eksemplaris, samuti suureneb nõudmine liidu instruktorite poolt korraldatavate loengute ja kursuste järele. Liidu aastaraamatutel on suur menu ning 1927a. ilmunud aastar. XX. sisaldab 320 lehekülge artikleid, ülevaateid, ja umbes 60 pilti. Liidu toimetusel ja kirjastusel on ilmunud terve seeria raamatuid. 1927 a. väljapaistvamaid on „Taitellised

harrastused edistysseuroissa“ milles asjatundjad kirjutavad rahvamajade asutamisest, ehtimisest, rahvamuusikast, näitekunsti ja muist kunsti harrastusist seltsides.

Üldse on noorustöö Soomes levinemas ja süvenemas ning noorusühingute arv kasvamas, milleks mõjub, et noorustöös tõmbab tugevasti kaasa Soome haritlaskund ja õpetajaskund. Võrreldes teiste seltsidega, on noorusühinguil maal nähtav poolehoid ning polegi liidul osalisi linnades, mahaarvatud Viiburi. Tehakse ettevalmistusi liidu 50 aastaseks juubeliks, milline tuleb aastal 1931. Selleks ajaks kavatakse trükkida ka liidu ajalugu. Suuresti on kasvamas huvi Eesti vastu ning paljudes ühingutes teotsetakse Eesti keele ja Eesti rahvakunsti ümber. Südamlikumad tervitused Eesti noortele annan siinkohal edasi, samuti ka Etelä-Karjala kutse nende tuleva aastasele noorsoo suvepidustusele I m a t r a lähedal. ÜENÜ tuleva-aastasele 10 a juubelile on oodata suurt Soome esitust.

1. IX. 28.

A. Meikop

YENY kultuurkyla teostajaks!

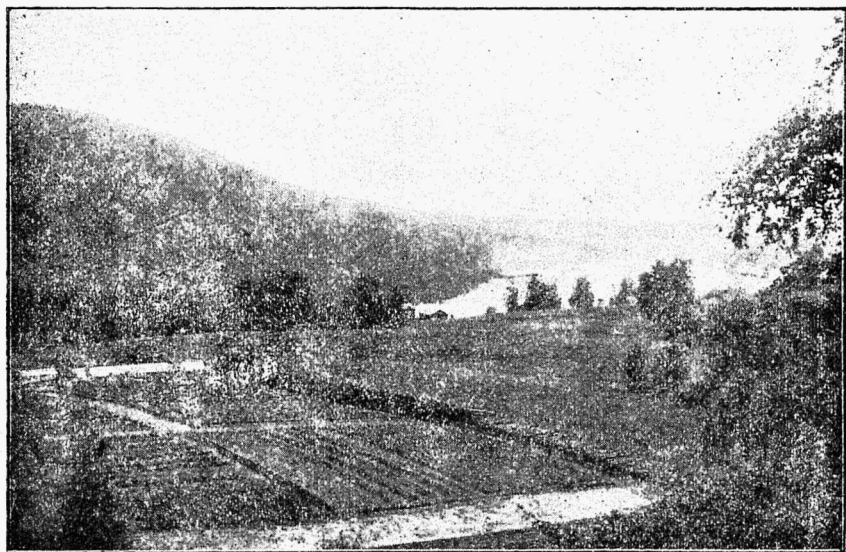
Kyla elab praegu harit tegelasi ja harit seltskonna puudumise tõve. Intelligentis põgeneb maalt linna, uskudes praegust kylaelu liig vähe pakkuvat eeldusi kultuuriliseks arenguks ja tundes tarvet kultuurvarade, haridusasutusi, teatrite ning harit seltskonna lähikunnas asumiseks.

Kylanoorsugu ega ei suuda oma algatusel luua harit ja kultuur-probleemest huvitet seltskunda, kuna puuduvad juhid, kes suudaksid ja tahaksid koondada kylaski vastavi koondiste ymber kultuur-probleemest huvitet seltskonna. Viimase olemasolu aga on vajalik kyla kiiremaks kultuuriliseks arenguks.

Enamus meie kodanikkest elab maal, kylas. Demokraatia mõistele vastavalt peaks enamus omama juhtiva koha. Nii on kylal õigus nõuda seda nii majandus- kui kultuureluski. Aga selle praegu teostudes tähendaks see mõnelgi alal tagasiminekut, sest kyla on taha jäänd esijoones kultuurhariduslikult ja omab ühtlasi palju puudusi, mis takistavad jõudmast järele kultuurarengus linnale. Ykskõiksus kultuur- ja yhiskundlike probleemte suhtes, tugev jooma-

komme, vähene kokkupuude kultuurliikumisiga, tihti veel kyllaltki algeline oma kutseala tundmine jne. on puudusist suuremaid.

Teispoolt on märgatav, et kui kyla omandabki linnalt kultuuri, siis levivad esijoones linnakultuuri varjupooled: kerge ja alaväärtuslik lõbukultuur, kõlbluslik lodevus, yhiskundlik vastutamattustunne, pinnapäälne moekultuur. Ja need omaltpoolt ähvardavad kohati hävitada juba tärnanudki kyla tõeliku kultuuristumise protsessi. Ajakirjandus ja sopakirjandus aitavad kaasa sygavami ja väärtuslikumate kultuuryritusi eemalhoiuks ja väljatõrjumiseks, hoides paigal või viies sisemiselt väärtuselt tagasigi kylakultuuri.

Naköala Hiltulanlahe — Põhja Savo rahvakooli põld.

Et kyla omandaks temale väärilise koha meie kultuurhariduslikus elus, on vajalik kõrvaldada kylaelust selle praegused puudused, asetades neid linnakultuuri väärtuslikkude elementidega ja kylas veel pysind omakultuuri liitmisel tekkiva rahvuslikomapärase kylakultuuriga.

Rahvuslikomapärase kylakultuuri loomine olgugi kylas tegutsevi kultuurhariduslike organisatsioonide lähemaks ylesandeks. See yldine siht pakub yhtlasi palju kõrval- ja allylesandeid ning nende teostamiseks kaasaaitamine on kyllalt vääriliseks tööks igale rah-

vuslikust omakultuurist huvitetule. Rahvusliku omakultuuri loomine ja säilimine aga on ainsaks õigustuseks ja kindlustuseks meie iseseisvana rahvana pysimiseks. Meie rahva enamuse maal asudes peab loodav omakultuuri tugima kylale — olema kylakultuur ja selle kylakultuuri loojaks ja kandjaks on tarvis panna liikvele kylas asuvad vaimlised jõud, on tarvis luua kultuurkyla.

Praegu tegutseb selle sihi saavutamiseks terve rida kultuurhariduslikke organisatsioone. Ent nende tegevuses puudub yhtlus ja teadlikus. Sageli aidatakse alaväärtuslike pidude jne. kaudu kaasa vastassuunale, jäetakse hulk vähemaid ylesandeid ja tegevusvahendeid kahesilma vahele, puudub yhiste suuremate ylesannete teostamiseks yhistunne ja selgus tehaolevast.

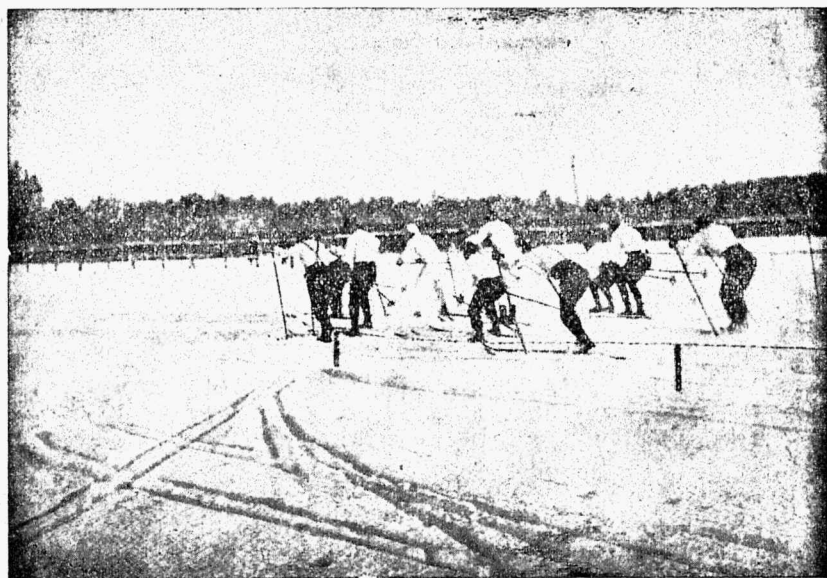
Sellega on tekkind tarve tegevust yhtlustava ja liikumise ideoloogiat kindlaksmäärava keskkondise järele. Seda on püüdnud teha Haridusliit, haridus- ja rahvusliku kasvatuskongressid jne. Ent nende mõju ei ulatu küllaldaselt külla. Ei aita ilusaist sõnadest ja otsuseist, kui puuduvad kohapäälised yksused nende elluviimiseks.

Usun, et parimini suudaks seda suurt ylesannet täita just Y E N Y kes on teatavasti kujunend suurimaks maanoorte koondiseks ja yldse suurimaks maorientatsiooniga kultuurhariduslikuks organisatsiooniks, olles kyllalt võimeline endale võtma igasugusi kyla kultuuryrituste teostamise. Just see õigustab ja kohustabki Y E N Y d endisest selgejoonelisemalt ja systemaatisemalt asuma kultuurkyla loomistõhe.

Mulle tundub, et seni on oldud Y E N Y edustavas kogus ja juhtide hulgas liiaks kartlikud Y E N Y ideoloogia täpsemas piiritlemises. On nähtavasti kardet sellega yhelt poolt piirata noorsoo enesemääramise vabadust ja teispoolt — teht otsusi ainult täitmata jäävaiks ilusaiks sõnadeks muutumist. On rõhutet esi-joones kollektivismi, ent kollektivism kaotab oma mõtte kui pole ylesannet kollektiivselt teostamiseks.

Ja nii tulebki, et mõningad osakunnad pole kyllaldaselt selgusel oma suurest ylesandest ja kardavad säada oma liikmeile vähemaidki ideelisi nõudeid, muutudes niiviisi ilmetuiks koondiseiks, kelle olemasolu kyla kultuuriliseks arenguiks võib piirduda nulliga. Kultuurhariduslikud koondised on ainult senikaua tervitetavad kui kaua nad tegutsevad teadmisi levitavalt ja kasvatavalt. Kasvatuslik kylg on eriliselt tähtis noorte kultuurhariduslikes koondiseis (nagu seda on Y E N Y). Enne kasvatus-õhe asumist peab aga olema selge siht, mida tahetakse saavutada

kasvatusega. Pole kaugeltki ükskõik, kas mõjuda kaasa töötahtelise, enesepiiramisega vilund, tugeva karakterliku ja yhiskundlikult vastutustundliku uue inimpõlve kujundamiseks või kujundada oma töös „elupõletajaid“ tänapäevale elavaid iga tuule järele pöörduvaid lõbutsejaid ja elunautijaid, kellele isamaa ja yhiskund tyhjaks sõnakõlksuks. Üsun, et yhelgi noorsooliikumist tõsiselt võtjal pole kahtlust, kumb suund valida ja tegelikult ongi see enamal jaol juhtumeil valit õieti; ent kes vastutab, et ei leidu siiski meiegi ridades isikuid, kes kaldudes teisele seisukohale valmis on oma sellekohase eeskuju ja tegevusega demoraliseerivalt ja koondiste

Soome noored suusa võistlusretkele minekul.

ideelist tugevust halvavalt mõjutama. Ja siiski on tarvis alust mille põhjal nende mahakiskuvat tegevust takistada.

Mulle tundub Y E N Y liiaks kõhklevat kollektivismi ja noorsoo enesemääramise õiguse vahel. Tahetakse võimaldada tegutseda igal noorel või vähemalt igal osakunnal oma tõekspidede, või ytleksin meelsamini oma harjumusi järele. Kuid kuhu jääb siis meil ikka rõhutat kollektivism? Ma ei taha vaielda vastu noorsoo enesemääramise vabadusele, ent see võib avalduda

ainult selles, et yhisesis põhimõtteis yhelmeleloljad koonduksid yhte organisatsiooni aga mitte teisemõttelisiga yhise suure iseloomutu orgi loomises, mille tegevuses puudub siis yhine eesmärk ja vastassuunalste jõudude mõjul halvatakse igasugune kasvatuslik tegevus. Just enam tõelikku kollektivismi vajame esijoonel! Ja selle saavutamiseks on tarvis yhised põhimõtted, yhine eesmärk.

Ma ei taha öelda, nagu oleks sundind noid ridu kirjutama yhiste põhimõtete puudumine YENY-s. Ei. Mulle näib, et YENY omailme on kyllaldaselt väljakujunend kultuurtahteliseks ja elu-reforme taotlevaks ning neil põhimõtteil tegutsevaid väärtuslikke kodanikke kasvatavaks. Ent julgen oma veendeid ja tõekspidamisi avalikult tunnistada ja anda neile selgepiirne ja kategooriline väljendus ja julgen võtta täpsed ja selged seisukohad selliseis kysimuis nagu seda on elukorraldus (elureformide ja YENY suhe; viimane esitav kogu oli, näiteks, väga kõhklev ja tagasihoidlik karskuskysimuse suhtes. Minu arvates ei võiks siin iseteadlikul noorusel leiduda kaht vastust), „linna-“ ja „kylakultuuri“ suhe, lähemad ylesanded oma põhimõtete elluviimiseks jne.

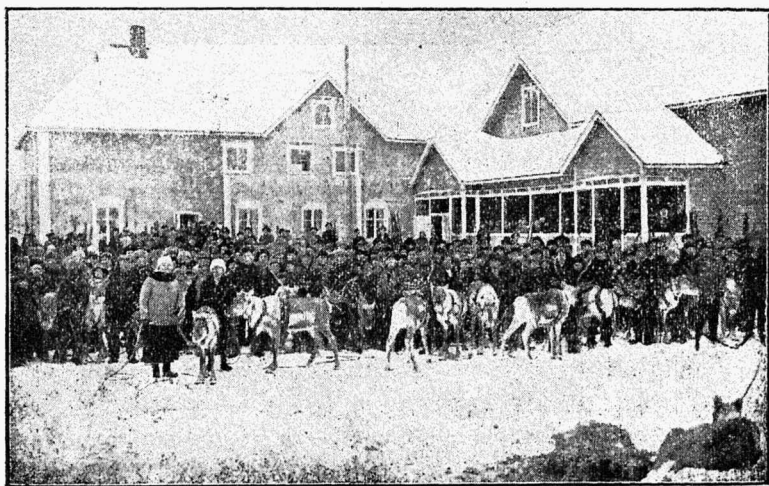
Öeldakse, et sageli just reeglid veetlevad neid murdma. See võib ju mõnedega nii syndida ja just nendega, kellel endal pole aimugi ei isiklikust vabadusest ega sellestki, et absoluutne vabadus polegi mõeldav. Kui yhiskund oma reeglitega ei piira meie tegevust, siis peame seda ise tegema, vastasel korral muutuksime tahtjõuetuiks mängukannideks oma yrginstinktide ja ihade käes, lõhuksime homme täna ehitetu ja häviksime lõpuks selles kaoses. Inimliku kultuuri tee käib eneseohjeldamise teed ja pole loota, et ta kunagi sellest vabaneks.

See õigustab ja kohustaba YENY-tki andma oma põhimõttele kindel väljendus ja nende nõudmist oma liikmeilt.

YENY on kujunend elureformistliku kylakultuuri kandjaks. Sellele seisukohale antagu „ametlikultki“ selge väljendus ja loodagu kindel tegevuska va kultuurkyla saavutamiseks, siis muutub YENY tõelikuks kylanoorte koondispaigaks.

O. Ibius.

Järgmises „Uritules“ algavad ilmumist kirjutused Rumeenia ajakirjanik **Tiberiu Morariu** sulest sealse noorsooliikumise, rahvahalvatantsude ja rahvakunsti üle.

Pohj is Pohjanmaalt.
Kello noorsoo ühingu põhjapötradel võistluspäevalt.

Meie Stockholmi sõidust.

(R. Mõistlik)

Pika ringkäigu järele pargis jõudsimel viimaks Lossi hoovi. See ümmargune, kõrgete seintega piiratud hoov tuletas meelde vangimaja hoovi, teisest küljest aga kui mõnda väikelinna turuplatsi, keset platsi kaev — ilmatu suur ja uhke ehitus, siis mõned lauad kaartide ja albumite müügiks ning rühm kobarasse kogunud uudishimulisi, kes uusi juuretulijaid arvustasivad. Siin pidas meid jälle kinni toosama nahkpõlle mees, et jäädvustada meid oma plattel selle kaevu veerel. Siis alles avanes võimalus seda lossi seesmiselt vaadata. Oli ka mida vaadata! Neid uhkeid kuningate ja kuningannade tube oli otsata palju, kõik kallite ilustustega. Mõningate tubade terved sisseseaded olid ühe kui teise suurriigi kuningate ehk vürstide kingitused Rootsi kuningatele. Mõne üksiku toakese kohta teati rääkida, et ta hinnalt mõnele 5—6 kordsele uhkele ehitusele võrdub.

Kui ühesõnaga äraütelda mis seal lossis näha oli siis on see õige kerge ja ka kõigile arusaadav: üks kuningas „Gustaf“ teise kuningas „Adolfi“ järele. Nii lõpmata tubade rida.

Üks tuba ühes lossi tornis, kus polnud ühtegi pilti, oli kunagi vanal ajal ühe vene valitseja vanglaks olnud. Ei puudunud ses lossis ka sügav auk, sama sügav kui meie „Pika Hermannis“. See öeldi lihtsamate vangide tarvis olevat. Juba kostsid eemalt sadamast laeva signaalid ärasõiduks, suure rutuga jõudsi me teha veel ühe ülesvõtte lossi aias leiduva suurtüki juures, mis kanda meie kodumaa muldagi oma ratastel (vaat. „Urituli“ № 1 l. a.).

Ärasõiduks osutus siiski veel aega minutit kümme ja seda kasutas jällegi Rootsi „foto-palavik“, et meid pildistada. Seekord aga tahtsivad nad midagi erilist, nimelt üht ilusamat paari.

Mina olin selle ülesvõtte jaoks nii kui loodud, aga võta näpust — V. Ingermann oli lähemal, valis siis oma arvates kõige ilusama piiga ka välja ja kohe aparadi ettel

Juba kõlaski kapteni sillalt „kõl-kõl-kõl“: algas meie tagasi sõit Stokholmi, ühtlasi seega lauluvõistluse teine round. Võistlus-pooled olid jälle vanadele kohtadele kogunud. Ei tea kas oleksime veel kolme tundi vastupidada suutnud, kui mitte Taan-lased poleks alla annud. Nende laulik oli juba mitu korda läbi-laulnud, ka meil kippus lauludest puudujääk tulema. Kui nende taktitunne ütles: „targem annab järele“ — laulsime veel ühe laulu ja võit õlgi käes. Laulsime veel võidetule K. Törnpu „Nad elagu!“ mille peale ka meile viisakalt vastati.

See polnud aga veel lõpp. Üle poole tee oli veel sõita. Lohutuseks tiriti kohale üks Rootsi viulimeestest. Selle vaimu-vara oli alles värske ja kulutamata. Tema huvitavad viulipalad ühes kaaslauluga, mis mõnikord terve seltskonna kaasa tõmbas, oli ülejäänud tee jaoks nii kui loodud.

Tundes jälle kindlat Stockholmi sadama silda jalge all, tõusis tung veepealse elu järele kord ka vette sattuda. Selleks olid kõik Eesti soost mehed ja saatjad Roots-lased valmis ja juba vee-rand tunni järele sulpsasime kui näkid Stockholmi basseinis vette.

Kodu jõudes jõuame vaevalt rootsi viulimehele (oli veart mees!) oma tantsutükid ettevilistada „Tiivolis“ esinemiseks, kui juba ollaksegi meil järel. Aeg on sõita „Tiivoli“. Raske tegu on küll. Ei saa meie piigasi kokku: ühel juuksed lokkida-kammida, teisel see ja kolmandal teine viga, et jätta kas või esi-nemine!

Viimaks jõuame niikaugemale, et võime teele asuda, aga oh häda, nüüd jääd veel laevalt maha kui ei jookse! Pagan võtaks seda lokkimist! Jõuame siiski viimasel silmapilgul. Väike maad-lus meie juhiga, kes jälle kõigi eest maksta tahab, lõpeb meie võiduga ja juba olemegi kohal. Jälle „Tiivolis“!

„Tiivol“

Siiski ei jõua mõne sõnaga ütelda mis see „Tiivol“ meie sugusele väikelinnalasele on, pikemaks kirjutuseks on aga „Uritule“ veerud liig lühikesed ja kitsad, selleks on vaja suurt raamatut, et sellest suurlinna tuiksoonest midagi kirjutada.

Kes lugijaist aga hästi arenenud fantaasiaga see kujutagu „Tiivoli“ järgmiste elementide ühtumina — rahvas, muusika, naer, tants, kerjamismasinad, elektri valgustus, liikuvad pörandad, karusell j.n.e.

Tantsupörandaid on siin üldse kolm. Esimesel pörandal hõõrutakse niisama, ilma mingi mõtte ja sihita jazzi saatel. Teisel tantsupörandal on juba elu. Siin mängivad paar harmoonikut ja viiul valssi ja polkat. Siin on rütm päris tormav.

Satakunna esitajad ja osavõtjad Jyväskylä 1922 a.

Rahvast siin sama palju, kui mitte rohkemgi, kui esimesel pörandal, kuid puuduvad šimmitajad oma imelikkude pidurdavate paadega.

Kolmas pörand on aga „püha“ pörand. Siin esinetakse, ja ainult Rootslastele nii armsaks saanud rahvatantsudega. Ka meie peame omad tantsud sellelt pörandalt ettekandma. Ja kandsime ka kõige au ja iluga. Paiguti lonkas küll muusika aga sellest sai üle. Üldisel aplausil ei näinud lõppugi.

Teenistusvalmis ja üliviisakas Tiivoli juhataja palus kohe kohvile oma suurde kohvikusse. Muidugi mõista tegi ta seda teatud tagamõttega, et seega muidu ikka tühjalt seisvat kohvikut

veidi elustada. Ja sihtiski märki see kaval mees; varsti polnud ühtegi tühja lauda kohvikus. Äri õitses. Sellest hääst kordaminekust tiivustatud andis ta meile peale kohvijoomingut omainimese kaasa kes meid siis selle asutuse imelikud kohad — üllatuste maja, naerutoa, karuselli ja paljuist muist kohtest läbi tiris, kuni väravateni, kust juhataja meid suurte kummardustega ja tervitustega välja saatis.

Tiivolis viibides saime järgmise päeva peale kutse — kell 5 ter-
ves koosseisus, 17 inimest — ühte Eesti perekonda kohvile ilmuda. Esialgu näis see kutse küll vastuvõtmatu olevat, sest kell 6 pidi me juba väljasõitma laeval meid vastuvõtja seltsi suvilasse. Kuid lahked kutsujad ei loobunud omast, asi otsustati üks tund varemaks.

LAHKUMINE.

Järgmine päev — eelviimane — jäeti kuni kella neljani meile vabaks. Võisime linnas ümber hulkuda ja omale salalisi ja avalikke sisseostusi teha. Seda juhust ei jäetud kasutamata. Rahvas valgus linnu julgelt, et vähegi oma rahakotti kergitada. Kõige pealt muudugi ajalehed. Neid pidi iga mees saama. Ei oska küll lugeda, aga eks pildid kõnele seda selgemat keelt. Sellele järgnesid väikesed niidist ja traadist valmis meisterdatud ahvikesed, kuradikesed ja muud sarnased kummalised olevused veel kummalisimas värves.

Osteti kuni väsimuseni. Siis alles mindi koju, oma sisseoste näitama, teiste omi hindama.

Kell kolm algas aga jälle üldne jõupingutus. Kuidas hoida kõiki koos, kuidas jõuda lakkida ja siluda küllaminekuks?

Kahju, et ei teadnud ega tea praegugi kuis oli selle perekonna nimi kuhu meie kutsutud olime, aga lahkuda oli sealt küll väga raske. See lahke pererahvas, Paabeli keelte segadus, kohvi ja magusad koogid, need kõitsid meid selle neljanda majakorra söögitoa külge.

Juba oli ära läinud sadamas laev, mis meid suvilasse pidi viima, juba ootasid ammu meid lahked rootslased oma suvila kõrgetel kaljudel, kes aga tulemata jäid olime meie.

Viimaks jõudsime lahkete pererahvastega jumalaga jätta ja laeva asemel autodes kohale sõita.

Ka siin oli kaetud laud vabas looduses, kõrgel kaljudel, mere kaldal. Siin algasid tuusade kõned, vastastikused tervitused ja mälestusmärkide kinkimine. Koosviibimine oleks ehk veelgi kauem kestnud aga viimane laev vilistas all sadamas juba kannatamatult.

Laulust ja naerust väsinult kähisesid kõikide hääled kui jõud-
sime mööda peegelsiledat, kaldaäärsetest tuledest kirjuks maalitud
merd Stockholmi.

Ka sadamas lahkuda peale sarnast sõbralikku koosviibimist
oli raske. Ja mõelda, et juba järgmisel päeval pead nendest sõb-
ralikkudest inimestest kauaks ajaks lahkuma, oli veel raskem.

Järgmine, kõigile kohalikkudele inimestele tööpäev, jättis
meid eneste hoolde kuni ärasõiduni. Juba kaks tundi enne ära-
sõitu kogume „Kalevipoja“ juurde. Tulevad ka juba saatjad. Jäga-
takse lilli, vahetakse aadresse ja seltsi märke. Pole ühelgi enam
oma seltsimärki rinnas. Nüüd kuulub Rootslane „ÜENÜ“ perre
ehk Eestlane nende „Apelli“ või „Allmogegetti“. Ja tõesti tun-
ned, et lahkudes sul tõsised sõbrad maha jäävad, kellest nii kaua,
teadmata kui kaua, lahus tuleb olla.

Veel viimased vastastikused tervitused ja laev liigub sillalt
eemale.

Stopp!!! Osakonna esimees oma abikaasaga tahavad ka tagasi
sõita, olivad kauaks jäänud Rootsi sinist taevast vaatama ja minu-
tit paar edasi vaadates olekski maha jäänud. Nüüd pääsevad veel
laevale.

Katsume küll tänuks lahke vastuvõtu eest ja Jumalagajätuks
laulda, aga sest ei tule väsinud häälele tõttu midagi välja.

Järgmise käänakuga kaovad silmapiirilt saatjate lehvitud ja
paarikümne tunni pärast võtab Tallinna tolliamet lahkelt meie kohv-
reid sorida.

(Lõpp)

Lugejaile.

„Uritule“ ilmumises tekkis pikem seisak kevadel puhkenud
trükitööliste streigi tõttu. Hiljem takistas lehe ilmumist toimetaja
haigus ja muid vähemaid asjaolusid. Tekkinud viivituse tõttu ko-
gunes varemata materjaali, mille rohkuse pärast hilisemat käesolevas
numbris enam kasutada ei jõutud. Samal põhjusel jäid välja ka
ÜENÜTO liigete nimekirja järg, ringvaade noorsooliikumisest vä-
lismaail, ÜENÜTO suvise tegevuse ülevaade, pudemeid Läti noor-
soo ühenduse juubelipidustusilt, ÜENÜTO segakoori matkamuljeid
j.n.e. Kõik nimetatud kirjutused ilmuvad järgmises Uritules, mis
ilmutab juba peatselt.

Nii siis vabandust, kannatust ja jällekõnelemiseni järgmises
numbris!

Toimetaja.

Pärast tormi.

(Poeem)

Vaatlen osi
mis on murtud sygistuulest
vastu hõbelainte pinda.
Valu sösin
ilmast suurest
rõhub sydant, muljub rinda.

Hääbumise punast kulda
puistab nukker, nukker päike
yle lahe laia pinna ;
kerkiv laine
tuiskab tuulil sula tuld.
Tahaks minna,
tahaks ära, äraminna
rannale, kus lemmik naine
õhtu tulles kutsub loomi
kodu poole
ära merituulte neelust.
— Tahaks isegi ta hoole.

Raskelt
tuska nagu needust
vajub silmil,
vajub palgil valujooni
kajak kodutu kui karjub,
õhtu pilvil
punasesse lõõska varjub.

Vaatlen osi
selle laia mere rannal,
vaatlen tuulest murtud osi
pillutavaid lainte mõllust.
Nii mu käsi
tagaaetud kirge hõllust
sirutan siit järel sinu,
nagu osi
lainte vilu.

Linna sakiline vari
taeva pronksi fooni upub

laternate syttinedes.
Nyyd su kari
juba kodutalus tukub.

Sina aga,
ise sa vist veel ei maga ;
Istud kambris akna man,
mõtled oma syame ryytlist
kes see kuldse kandliga
soomus ryys
ratsutab su akna poole
— Unista laps oma ryytlist . . .

Nyyd vist
syytid tule.
Valgus sala varjud viis :
ryytel su ei täna tule,
— elu harilik kapriis.—

Istud :
tuul käib akna taga,
tuul käib ymber talu.
Syames suigub ootusvalu,
palgile poeb uni vaga.

Tuul käib ymber talu
tasa, sukis jalu
ja siis hõiskab korstnas . . .

Raudne ratsu äkki norskas,
kannuksete klirisedes,
bassi hääle põrisedes
seisab ryytel akna all,
kannel käes, silm armu tules.

Syda sul
väriseb ning õnnes tuksub.
Avakäsi
hyppad toolilt yles.

Uni vaid
piinas pingul ajusäsi.

Syndinud ei ole ime:
puudub ryytel, puudub suksu,
vastu akent salamaid
litsub vaid
öine pime.

Vaatlen osi
pimedal ja öisel rannal.
Tuul see rändab merd ja maid.
Mina vaene, vaene osi
seisan needit
emakese mulla pinda
omal kannal.
Mina, tormest lykat osi
mure vooge
ööna matan enda rinda.

Murrab, pillub
osi noid ja osi neid
mis on sinu kodurannal
kodutu ja hulkuv tuul,
tuhistab su katuseid,
korstnas norskab nagu ratsu,
aknal koputeleb, katsub
murda sinu kambri teed.

Osi tuulest heidutatu
kahiseb kui sinu palak
yle puhta neitsi voodi.
Väriseb ka hiigla jalak
sama moodi.

Sama moodi syda taob
kuhu öö poeb, kuhu kylv poeb,
kuhu tuul loeb
lehekylgi Margareetast,
Faust'i õudsest, õudsest loost.

Osi tuulest raputatuid
väriseb kui laini vall
tuiskab pimeduse syles

tormist toost
kõrgel yles.

Veres sööb
igatsuste ruske rooste,
veres lööb
põlemise ahne lõõsk,
tormil vallutab kõik, murrab.—
Hoidke kinni uhket hoost te
kui tas puhkeb
valu sөөste
järel julge vabaduse
siis kui põleb kirge tõrvik! . .

Hiigla torm maailmast läbi,—
kõik vaid iseenda hooleks.
Te ei hoi! te ei pea!
Murdub oks ja kukub käbi,
murdub puhm ja murdub orvik,
purimastki pooleks. . .
Kõik vaid enda hooleks.

Murdund, hukkund osi yle
laotab laini jahe vilu
oma syle.

Sina aga
nyyd vist magad
sooja pehme sõba all.—

Yle öise taeva teed
pilved käivad,
Rebenenud pilvi vahel
sädelev kui kuumast rauast
veereb tähti ahel.—

Linna sakiline vall
kuu nukras valges
äkki kerkib nagu hauast.
Vaikus. . . Surmgi
taas yle mere.—

14. IX. 28.

AGO JÖGER

ÜENÜ ELUST

Mõningaid jooni ÜENÜ Veltsi osakonna sünnist ja tegevusest.

See oli 1926 a. lõpupoole, kui kuulsin ÜENÜ. nime esimest korda. Lugesin temast ajakirjes ja ajalehis. Ja hakkas mind huvitama too organisatsioon.

Minu sellekohase palve peale saabusid Keskjuhatuses varsti materjalid osakunna asutamiseks. Tutvustasin neid oma sõprule ja meie otsustasime osakunna asutamise koosoleku ärapidada. . . .

. . . 27 märts 1927. Vahtra asundustalu elutuba on majakraamist tühjaks tehtud: Seinte ümber asetet pingid, laud keset pörandat. . . Oodatakse. . .

Koosoleku alguseks, kell 2 p.l., oli talusse kokkutulnud 40 asjast huvitet isikut. Oli seal noori, oli vanu. Peale koosoleku avamise tutvuneti ÜENÜ. põhikirjaga ja üldiste põhimõtetega. Põhikiri võeti vastu. Sealjuures arvas üks Veltsi Raamatukogu Seltsi juhatuse liige omal täie õiguse olevat selle üle naerda. Nähtavasti arvas too härra, et „ega sest ikka midagi välja ei tule“. Valiti ka osakunna juhatus kuhu said: Al. Sikka, Karl Posso, H. Krupp, Joh. Sikka ja Art. Kullik.

Varsti jõudsid Keskjuhatuses tagasi osakunna asutamise tunnistusakt, liikmeaktid ja kaardid ja osakund võis tegevust alata.

Aga, — nagu vanasõna ütleb: iga algus on raske, — oli meil see algus ka tõesti raske. Juhatuses ei olnud õieti niiõelda ühtegi „haritlast“. Kõik „maamehed“, vilumata. Oli küll noori, õpilasi kesk- ja algkoolest, kuid alaealised, kes ei saanud juhatuse tööst vähemalt nimepidi osa võtta.

Aga siiski ei jäänud seisma. Kuna kassas veel ei olnud markagi raha, panid juhatuse liikmed omad rahad „mängu“ ja muretseti jalgpall. Osakunna liikmeksastujad olid peamiselt meesnoored ja huvitet sellest alast. 31 juulil peeti esimene jalgpalli võistlus väljaspool kodu. Lõppes küll kurvalt. Tervelt viis „kuiva“ saime kaela. Tasuvõistlus sama meeskonnaga lõppes viigiga. Sealt hoogu saades harjutati hoolega edasi ja tänava on meie meeskond tugevamaid ümbruskunnas. Harjutati ka kergejõustikku, kuid avalikult ei esinetud.

Mitte ükski spordis ei seisnud 1927 a. tegevus. Õpiti ka näitemänge ja korraldati pidusid. Neist üks väljaspool osakunna piire, Rudja rannas, kuhu sel puhul korraldati ekskursioon. Kuid nagu saatuse kiuste ei õnnestanud pidud. Tulid vaid vaevalt „otsad kokku.“

Osakunna üldsissetulek 1927 a. oli 18.419 mrk. Aasta lõpul oli kassas raha 1168 marka.

1928 a. tegevus algas hoogsalt. Vabariigi 10 aastapäeva puhul korraldati raadiokontsert, kus edasi anti kõik tähtsamad sündmused ja kõned, mis Tallinnas sel puhul korraldati

Osakunna algatusel peeti 17 märtsil ÜENÜ. Virumaa osakundade koosolek, kus ka Keskjuhatuse liige härra Meikop kõneles („Noorsoo organiseerimisest ja osakundade omavahelisest tööst“). Peale selle kõnelesid veel: agr. Trubok teemile: „Noorte tegevus põllumajandusalal“ ja hallpea Johannes teemile: „Karskusküsimus noorsoo hulgas.“

Koosoleku tulemuseks oli ühise suvepidu korraldamine Järve osakunna juures.

18 märtsil peet osakunna üldkoosolekul võeti vastu 1928 a. eelarve 225,00 krooni suuruses tasakaalus ja 1928 a. töökava.

Töökava järele korraldab osakund käesoleval aastal spordivõistlusi, kursuseid, loenguid väljasõite ja ekskursioone ning küllasõite teiste osakundade juure. Suvel korraldakse jaaniõhtu rahvatantsudega. On kavatsus ka karskuse ja põllumajandus harusid ellukutsuda.

Nii üldised jooned Osakunna tegevusest siiani. Tegevus muutub järjest aga hoogsamaks, intensiivsemaks. Osakunna ümber on koondunud kindel, ühtlane noorte pere, kes kõik väljas ühise aadete eest. Noored, ärge laske noorust hauda minna kassuta, ärge viitke aeg ilmaasjata, vaid tehke tööd! Tehke tööd ja tooge kasu oma isamaale, omale ja oma rahvale!

August Sikka.

ÜENÜ. Veltsi osak. asutaja.

Järgmine „Urituli“ ilmub novembri algul s. a. Kaastöö palume ärasaata hiljemalt 25-aks oktoobriks s. a. **Seda tähtaega ei pikendata.**

Haaslava noorsooliikumise algpäevilt.

Haaslaval leidsid koolilõpetanud noored tegevust juhuslikult mõnes vanemate org-is. Tähelepanu noorile rohkem pööras K. S. „Priiuse“ esimees- koolijuhataja F. Parson ja K. S. laekur G. Adamson, võttes noori mängima näidendisse ning soovides asutada mingisugust org-ni noortele.

Noored „Priiuslased“ astusid esmakordselt kokku nõupidama, tegevuse plaane arutama. Otsustati töödada välja kodukord ning esitada K. S. „Priiusele“ vastuvõtmiseks, et saaks ellu kutsuda Spordi osakonda.

Unustades hetkeksi raske igapäise maatöö, seljataha jättes askeldused — tõttasid noored õhtuti ja pühapäiviti kokku, et aega viita, ühiselt ja karskelt.

Pääle kahe nädalist kehakultuuri kursusi pidas Spordiring ära avamispidu. Kavas kanti ette esmakordselt omap. rahvatantse — eeskava koosnes 11. ettekandest — mida Haaslava seltskond pole näinud üldse — seda enam veel noortepoolt.

Tegutseti spordi — kirjanduse — näite ja teistel aladel.

Juhuslikult sai Eesti Noorsoo Karskusliidus agaraim noorte tegelane Ed. Lätti ÜENÜ põhikirju, seletuskirju ja kodukorra.

Kogunes mõtteosalisi ja 18. okt. 1926 a. otsustati asustada ÜENÜ. Haaslava osakond. Ning peale asustamist jätkati energilist tegevust, spordi-, näite, kirjanduse, laulu, karskuse ja põllum. harudega.

Tegevus löi õitsele — peeti rida võistlusi, omavahelisi kirjanduse, tee ja jõulu õhtuid. Peeti noorsoo pidusid Kaagveres ja mujal, neist mõni koos K. S. „Priiusega“ Asutati 300 ekspl. raamatukogu. Sooja poolehoidu ja suure vaimustuse osaliseks sai „Urikivi“ 1923-24 ja 25 aastakäigud.

Koos K. S. „Priiusega“ on Kurepallu seltsimaja laiendamisest ÜENÜ Haaslava osak. ja tema tegelased väsimata osavõtnud — eeskätt laekur nrsl. Rudolf Pallaga.

Pühitseti Vabariigi iseseisvuse päevi ja koos Karskusseltsiga korraldati palju teisi pidusid — kus noored on väärikalt esinenud oma ettekannetega.

1927. aasta kevadel valgus palju kandvaid jõude, peamiselt Tartu. Lahkus ka esimene noorsootegelane ja juht hra. Ed. Lätti, siis agaram naisnoorsl. Leida Meltsas, Silvia Voltri j. t.

Kuid uuesti, kohendub Haaslava noorpõlv noorustööle ja ilusad mõtted kanduvad uusile tegelasile! Käed külge enne kui juba on hilja!

E. L.

MEIE ELU

Meie eneste asjus.

22 aprilli (urbekuu) päeval peale lõunat saabus viimati „Urituli.“ Olin juba kaotanud igasuguse lootuse tema tulekusse. Aga mis tulemas on see tuleb ikka! Ja koguni kaksik number. Pihku võttes arvad küll, et ega teda rohkem polegi kui adressiga ümbrik ja kaaned, nii õhukesena tundub, aga ei, oma 32 lehekülge. Vast saabunud „Uritule kaant ilustab „Ü E N Ü“ Sao-Paulo osakonna agaramate noorte gruppi pilt, tekstis on samasse osakonda puutuvaid ülesvõtteid veel kolm ja „Järve osak. juhatus ülesvõte. Siis järgnevad ülesvõtted Tallinna osakonna juhatuses toimikondest ja tegevusest — arvult, arvult. . . Eh, võtaks! Eksisin lugemisega. Neid pole ühtegi. Selle puudumise vabandab aga osakonna kohta käiv tekst. 32 leheküljest on „Uritule,“ kui Tallinna osakonna perekonnalehes, tervenisti 3 (loe kolm) lehekülge, kui mitte lugeda kaheleheküljelist „meie Stockholmi sõidust“ mis iseenesest juba multset asja sisaldab. Neist kolmest leheküljest on kaks lehekülge ÜENÜTO liikmete perekondlikku nimekirja („Perekondlikke teateid“) ja ülejäänud lehekülge „Teadaanded, Korraldused, Ringkirjad.“

Noorsoolased! Kas oleme meie siis Vändra metsa karud kes talveks koopasse poeme ja hinge kinni pidades ootame kuni hra toimetaja tuleb, meid sest talveuinakust välja tirib ja unisesse kõrva karjub: „Noorsoolane kirjuta Tallinna osakonnast midagi meie perekonnalehes.“

Ja kui see ei peaks aitama, et karjuks teise kõrva veel kõvemini: „Iga ilmunud rea eest taevasse minekul esimese klassi sõit, või stiliseeritud mees- ehk nais rahvariie, mida võite ka tänavail kanda.“

Noh, austatud noorsoolased! Nii see ikka ei lähe? Meie oma ajakiri „perekonna leht“ ja mitte sõnagi meie tegevusest.

Ja vaadake, keskjuhatus teadaandeid ja ringkirju on tervesti kaheksa lehekülge. See on ju Keskjuhatus ametlik leht mitte aga meie perekonnaleht. Meie maksame ju iga üks 35 senti (kaksik numbri eest) ja kui see meil veel makstud ei ole siis maksame selle ju neil päevil ära. Miks kirjutame aga nii vähe? Või ei lase hra toimetaja trükki meie kirjutusi? Seda ei ole! „Uritule“ toimetaja paberi korv on sama puhas kui leerilapse süda. Seega on siis viga meis endais.

Võib olla küsib mõni armas noorsoolane, „millest siis öieti kirjutada?“ Noh seal pole häbitundmust mitte sendi eestki! Iga

provintsi reporter oleks õnnelik, kui tal nii palju materjali oleks kasutada. Võtame näiteks osakonna esimees ühes abiga kui A ja O kirjutavad sellest mis nemad kavatsevad teha osakonna hääks käekäiguks, sekretärid — mõnedest juhatuse koosolekute protokollidest tähtsamat ehk mõni tähtsam sissetulnud või väljalainud kiri, laekahoidja võiks mõnel leheküljel kurta osakonna tühja kassa seisukorda ehk avaldada mõne suurema ettevõtte aruannet (Omakultuuri päeva ehk Eesti pulm, kosjad), et ka igaüks näeks missuguse suure jõupingutuse ja jõukulu järele os. ettevõtted vaevased paarkümmend krooni ülejääki annavad. Kõige enam materjali võiks anda „Uritulele“ arkivaar. Selle võimuvallas on ju kõik mis osakonnal üheksa pika aastaga kogutud. Aga ometi on need härrased külmaks jätnud „Uritule“ ja noorsoolase, ja iseäranis viimase, kes kärsitusega esimese ilmumist ootab.

Ka teie noorsoolased kes te pole äravalitud just juhatusse, kas puudub ka teil aine mille üle kirjutada! Kas ei ole teie mitte kusagil toimkonnas tegev, ja see toimkond tegutseb ju ka. Kas pole teie laulukooris, tantsukursustel, loengutel? Kas pole teist keegi käinud osak. segakoori kontsertidel, kirjandus õhtutel. Kas pole teie olnud Omakultuuri päeval, „Eesti pulmadel,“ „Eesti kosjadel,“ „Jüri öö mälestus õhtul“ kas või pealtvaatajanagi? Olete. Kindlasti olete. 300 Tallinna osakonna liikmest on kõigist neist ettevõtetest puudunud järjekindlalt kõigest seitse liiget. Ja ülejäänud 293 pole võtnud vaevaks mõnestki neist sündmuseist paar rida „Uritulele“ ohverdada.

Nii see ei lähe! Noorsoolased. Veel täna tasume oma osa eelmiste numbrite eest ära, tellime „Uritule“ vähemalt poole aasta peale, et tema ilmumine oleks ka meie poolt kindlustatud, ja et tema veergudel oleks ka meisse puutuvaid asju.

M.

Noorustööst ja arkiivist.

Rohhem tähelepanu arkiivile!

Meie noorsooliikumine võrreldes Lääne-Euroopa omaga on ikka alles katsetamis-ajajärgus, õige suuna võtmisel. Ei ole täitunud veel aastakümnetki noorsooliikumise ja aadete süvendamisel rahva ja haridustegelaste psükoloogiasse, samuti ka noorte eneste sekka. Kuigi noorsooliikumine on Eestis teatud kindlale pinnale rajatud (seda nimelt ÜENÜ kaudu) ei ole ta siiski täit tähelepanu

leidnud temale ehk omaseis ringkonnis. Protsentuaalselt suur osa eriti linna noortest jääb oma paremas aegjärgus kõrvale, ollakse kooli kaudu rohkelt surutud osalt ka sunnitud huvi tundma kristlikest noorte mees- kui ka naisühinguist, kes nendele omase vähepakuvusega püüavad võita noorte meeli. Kuigi ÜENÜ on rohkelt levinud maanoorte organisatsioon, siiski ei tohiks tal puududa

Noorsoolaste taliretkelt.
(Kesk-Soome Kirppuvuorel. Suolahden).

võimalused arenguks ka linnades — püüda võita ka linna noorte huvi. Ehk on siin pidurdajaks kartus rohke töö ees? On ju ÜENÜ ja NM(N)KÜ oma sisemise tööjaotuse läbiviimises sootu vastuoksas. Esimeses tehakse töö noorte poolt tasuta teatud huviküllusega, viimastes seevastu palgaliste jõude poolt lihtsalt vajaduse tõttu. See suur vahe tegeliku töö läbiviimisel annab päälis-

kaudsel vaatlusel mulje, nagu ei suudaks vabatahtlised enese töö ohverdajad seltskonna heaks võistelda palgalistega. Lähemal vaatlusel selgub, et see siiski nii ei ole. Jooksvat tööd loomulikult on võimalik teha palgalisil kiiremalt — neil on org. huvideks kasutada terve tööpäev, kuna vabatahtlisil töötajail seks jätkub aega vaid õhtuti. Millest aga siiski vähe lugupeetakse, on arkiivi korraldustöö. Rääkimata palgalisist jõudest, kes peale oma ametlise tööaja oimugi ei liiguta org. huvide täiteks, arusaadaval põhjusel seda enam aega nõudvale arkiivi korraldamisele, ei tunta sarnaseis organisatsioones palju huvi arkiivi kui väärtusliku ajaloolise materjali alalhoiu vastu. Paljudes ÜENÜ osakondades ei hoolita suurt arkiivi korraldamisest, alles kümne-kahekümne aasta pärast kahetsetakse tookordset lohakust. Ees seisab ÜENÜ 10 a. juubel, ühtlasi samal ajal korraldatav näitus. Kas ei ole siin koht töö tulemuste esile toomiseks? Ja mida suudetakse pakkuda näitusel, kui ei ole säilinud midagi huvitavat seltsi tegevusest; elatitagetseti ainult olevikule — momendile. Ometi on arkiivis oma koht igal vähemalgi tokumendil. Ei ole seepärast aluseta A. Meikopi soovialvudus (vaata A. Meikopi „Noorsooliikumine ja noorsootöö“) osakondadel pidada kronoloogilises järjekorras päevaraamatut usk. tegevusest ülevaate saamiseks. Samuti ei ole üleliigsed kõik kättesaadavad väljalõiked kodu- kui ka välismaa ajakirjast.

Loomulikult ei taheta healmeelil sarnaseid sorimisi vanadest ajalehtedest ette võtta, kuid asi ei tundukski nii raskena, kui tööjaotus õieti läbiviidud oleks, samuti teatud järjekindlusest kinni peetakse.

Ei saa süüdistada noori selle kõige tähtsama — arkiivi — unustamise pärast. Mõnes osakonnas leidub praegusel ajal veel niivõrd vähesel arvul tööhimulisi noori, et hea, kui saadakse rakedada kõiki aktiivsele tööle, kõrvaltööst rääkimata!

Arvan siiski lood paranevad järgneval noorsooliikumise aastakümnel. Esimene aastakümme ehk ei annud seks täit võimalust — oldi ju täis vaoajamise raskusi — järgnevalt tohiks siiski ka siin paranemist loota.

Kogutagu kõike haruldast materjaali, aastatega kaovad paberid, hävinevad, sündmused ununevad. Tehtud tööst jääb vaid mulje, säilinud ei ole midagi edasi andmiseks tulevaile põlvile.

R. P.

ÜENÜTO tennisevõistlusilt.

Kolmandad ÜENÜTO tenniseistervõistlused, kestvuselt ligi kuu aegsed, jõudsid haripunktile alles lõpppäeval, 30. sept., mil mahalöödi finaale tervelt kolm, neist meeste üksikmängus koguni kaks — mõlemad kahe kõva vastase noorsoolaste Eduard Apri ja Robert Kadaka vahel.

Ka kolmandad võistlused ei erinenud millegagi eelmisist — võõras plats ja vihmased ilmad, missugused tegurid olidki osalt turniiri pikale venitamise tähtsamaid põhjusi. Võistluste korrallikust läbiviimisest kolme kuni nelja päeva jooksul ei saanud asja olenevalt võistlejate korratusest ja platsi omanik T. Hockey klubist (mõtlen siin hra Dollari). Eelmised kas tulid või ei tulnud määratud (õigem nende poolt lubatud) tähtjaks kohale, nii et korraldajail pidid sageli käepärast olema jalgrattad ja võistlejate aadressid — oli sest vähe, siis võeti abiks telefoninumbrid, — ja Hockey klubi juhatuse poolt lahkelt lubatud platsi kasutamist täielmääral jällegi ei võimaldanud mõningate meeste suur mänguind, kes seda rohkelt omakasuks tarvitasid „meie kolijate“ tennismängijate arvel. Tuli ette juhtumeid, kus meid lihtsalt kästi seti peal mäng pooleli jätta — mängi kus tahad, sellest ei hoolitud. Ilmade ja muude kiuste peeti võistlused siiski ära ja isegi teatud rikkama konkurentsiga, kui eelmisel aastal. Startis jällegi täiskooosseisne naispere, isegi rohkemal määral kui 3, (nagu 1926 a.) neid oli kokku seitsel. Võitjaks tuli prl. Em. Karik, prl. Rex. Birgi ees finaalis $\frac{4}{6}$ $\frac{5}{4}$ $\frac{6}{4}$ 3. Prl. L. Truu, kel näis olevat rohkelt õnne, kuna 4-dana platseerunud prl. Tederi üle saavutas ta ainult „loosivõidu“, mis oli tingit Taara tahtmisesest, kes vihma kui kapast enne mängu oli lasknud tulla ja — just enne mängu. Meeste paarismängus võitsid Kadak-Apri mitte just täitsa kuivalt Martens-Pärnpuu d $\frac{6}{2}$ $\frac{6}{0}$ $\frac{6}{1}$; üksikmängus seevastu olid koos Ets ja Rops, kes terve turniiri kestvuselt kolm korda omavahel mahalöödi higirikkaid game. Tagajärjeks kujunes Etsi võit 2:1 mängudes ehk — $\frac{12}{10}$ $\frac{7}{5}$; $\frac{4}{6}$ $\frac{4}{6}$ $\frac{6}{3}$ $\frac{0}{6}$ ja $\frac{5}{7}$ $\frac{6}{3}$ $\frac{11}{9}$ $\frac{6}{2}$ Etsi eoks. Ja nagu Rops tähendas kogusummas 62:57 Etsi kasuks. Muide kolmas E. Martens J. Randmer. Lõpuks tundsid kõik suurt viha selle igavese rändamisele, kuna oma platsidel igauks lubas mängida kuninglikult.

R. P.

Ärge unustage tasumast „Uritule“ hinda!

Kui üks noorsoolane tuleb teisele kylla. . .

(Tahab olla veste)

Kui üks noorsoolane kavatseb minna teisele kylla, siis kõnnib ta omal kahel loomulikul jalal teise juure, astub sisse miski tseremoniita ning kõneleb otsekoheselt ja avameelselt mis tal kõnelda on. Kõike seda kuulab teine noorsoolane oma kahe loomuliku kõrvaga ning avaldab siis oma sellekohase tõsise arvamise. Sel kombel sünnib väärtuslik kõnelus.

Kui üks kõrgema seltskonna liikmeist, ylikultuurinimesist kavatseb kylastada teist omasarnast, siis hoolitseb kõige pealt, et see ei sünniks enne kella nelja ega hiljem kella kuut. Siis kaalub ta, kas sõia aotoga, trammiga, voorimehega, või minna jala. Nii,

„Käsitöö õhtu“ Soome noorsooyhingu kursusel.

moodsalt visiitkuube riidet, jõuab ta pärale. Siis teatab ta end nimekaartiga, kui ta mitte ennem kirjalikult (millele kirjutab peale „Väga austatud“ ja alla „kõige austusega“) teatanud pole. Jutuajamisel hoolitseb ta: 1) et ta mõedet ajal äramineku soovi avaldaks, 2) et ta midagi ei ytleks, millel võiks olla käsi, jalgu, sarvi, — vaid vaikselt ja meeldivald lobiseks ilmast ja muust, mis kuidagi enese sisemist tõelikku mõttekäiku ei ilmutaks. Nii võivad kaks tohmanni tundide kaupa yksteise hingetut plekkraha klöbistada ning kõige armastusväärilikumalt yksteist lakkuda, ilma et kumbki oma tõsist nulliteeti teisele näitaks. Kes aga neist tohmannitest siiski enam teadma peaks, varjab seda ettevaatlikult, sest oma arvamise avaldamine võib põhjustada kahtlustusiks ning oleks seega ebaviisakus. Nii ei synni mitte kõnelus, vaid seltskondlik klats.

M. A.

„Uritule“ suvise seisaku puhul on toimetuse lauale signinud eriti palju käsikirju ilukirjanduse alalt. Olgugi, et „Urituli“ on sellele alale pööranud tähelepanu kõigevähem, näib tegutsemine sel alal noorsoolasile meeldivat rohkem kui miski muu. Aga raskesse seisukorda asetab see käsikirjade virn toimetaja. Iga käsikirja kaaskirjas palutakse eitaval korral kirjutada teose puudusist üksikasjaliselt, samuti keeldumise põhjustist. Ja keelduma peab neile pea kõigile. Toimetaja siiski ei riski võtta enese pääle niisuurt vastutust paljudele südamevalu valmistada oma karmide sõnadega ja annab enese lugejaskonna kohtu alla. Otsustagu siis lugejaskond, kas on talitatud õieti ja mõistku õigeks need, keda ülekohtuselt mõistetud surma. Ruumi puudusel püüame esineda vaid kõige vajalikumaga.

Siin on kõige päält poeet R. U. kes luuletab:

Skizze.

Maakeral on ymbritset vaade, — näiks paar siluetti.
Nois askeldus, lohutus-fataalne on elu yhtsoodu.
Nois täitunu inimen, tylpinu inimlus. Moodu
Nois syndelu ju oli! — jäi kui oleks vast loodu.

Ja see luuletus lõpeb nii.

— — — — —
Nois helpinu hinges ei leidu keskpunktigi ymarikku,
Tyhi ja paljas jääb ymbritset vaade aeg-olevikku. —

• Nii! Toimetus lisab siia juure häämeelega selle puuduva ümarguse punkti.

Teine poeet (nimetagem ikka nii, on nooblim) laulab:

Lemmiku laul.

Laulan laulu taevast suurest
Kallima silmest ja maast.
Loobun kõige kurja juurest,
Kaugel minust on saast.

Väljal valgete hangede vahel
Mustendab äsjaveet sõnnik,
Töötades säääl priskel käel kahel
Askeldab virgalt minu lemmik.

Pea tuleb suvi ja naeratab taevas,
Naerab mu lemmiku silm!
Sinine silm kui suvine taevas,
Must palmik! mu jõu maalim! —

Tõepoolest, see on suurepärane. Saast on kaugel, poeedi hingele on lähedane vaid mustendav sõnnik ja mustendav palmik, kust ammutab jõudu ja rammu. Selge maa orientatsioon!

Ent kuulakem ära ka kolmas poeet Homo Novus:

Inspiratsiooni allik.

Käin ringi ainult suurtema ideedega
ja tegu naised ei ma iial tee te'ega.
Mu inspiratsioon on trammid ja vagunid
ja kärbestest poolt tetta aumärgid, pagunid.

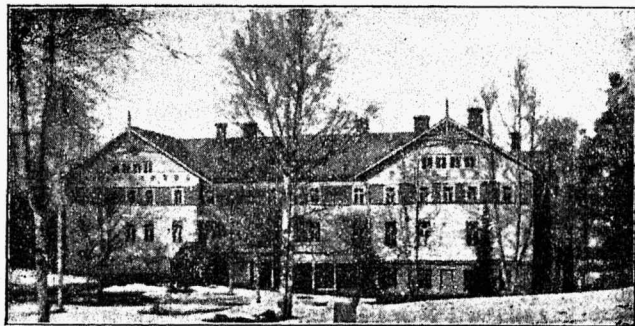
Ja kino lõuend valge, mõni püksid nõõp,
Ning aatjus-taatjus karvustnaatjus hoop —
ja postimaja kassa, Morse tähestik
Ning enda puhas neitsiline minevik! —

See juba peaaegu läheks, kui ta mitte epigrammina ei tunnaks Homo Novusele. Või on siin siiski tehtud võlla nalja selle Uue inimese kulul? —

Need on tüübilisemaid näiteid poeesiast, mille ridade arv ulatub sadadesse. Üldse 11-elt noorurilt. Vähe autoriti arvuga on proosa. Nähtavasti tahavad noorurid olla kõik poeedid ja mitte lihtkirjanikud (millise klassifikatsiooni lõi Juhan Jaik viimasel ÜENÜTO kirjandusõhtul). Proosaga on esinend 6 autorit. Kuid neilegi pidi toimetuse ütlemas ei! Ootame ära, kui lugejaskond poeedid õigeks mõistab, siis esitame ka lihtkirjanikkude appellaatsiooni-kaebuse.

Seniks jõudu tööle!

A. J.

Otava noorsoo ühingu tööstuskool.

RINGKIRJE, KORRALDUSI, MÄÄRUSI

ÜENÜTO juhatuseteateid:

1) **ÜENÜ. Tall. osakonna juhatus**

palub kõiki, kellel veel tasumata 1928 a. liikmemaks, selle kohe ära tasuda, et liikmete üldnimekirjast, mis teoksil kõikides osakondades ÜENÜ. 10 aasta kestvuse puhul, mitte välja jääda. Vastuvõtmine büroos: Pikk, 69 — esmaspäeviti ja reedeti kl. 1/28-10; Harju, 37 — teisipäeviti ja kolmapäeviti kl. 6-9 öht.

2) **R. Tobiase mälestuskontsert.** Meie geniaalse helilooja Rudolf Tobiase 10 surmapäeva puhul (29. okt.) korraldetakse muusika toimkonna poolt Estonia kontsertsaalil neljapäeval 25. oktoobril s. a. tema mälestusele pühendatud kontsert, mille eeskava koosneb lahkunu helitöist. Eeskava täitjaks ÜENÜTO segakoor Anton Kasemetsa juhatusel ja solistid. Lähemalt palutakse jälgida ajakirjandusest. Pääsete hinnad ühes riiehoiuga 50 snt. — 1 kr. 50 snt. õpilased ja liikmed 35 senti.

Kõik noorsoolased võtke eelmüügiks pääseid!

3) **Eduard Riismani loengud.** Läänud neljapäeval algasid kirjandustoimkonna korraldusel nrs. Eduard Riismani loengud Vaikse Ookeani saarte, Uus Merimaa, tänapäeva Austraalia ja India üle. Teatavasti jõudis Ed. Riisman alles suvel omalt ilmarännakult tagasi, mispärast tema reisimärkmed palju huvi pakuvad, kuna päälegi loengud illustreeritakse valguspiltidega, mis kõneleja enda poolt kohapääl võetud.

Järgmised loengud on:

Teisipäeval 9. oktoobril teemil „Tänapäeva Austraalia“ ja neljapäeval 11 oktoobril „Rahutu ja kääriv India.“

Loengud leiavad aset Tütarlaste Kommertsgümnaasiumi aulal. Algus kõigil õhtuil kell 8 õhtul.

4) **ÜENÜTO. muusikaharu üldkoosolek** peetakse reedel 12 okt. kl. 1/210 öht. Pikk, 69.

PÄEVAKORRAS: koosoleku juhatuseteateid, uue toimkonna valimine ning jooksvad küsimused.

Hääleõiguse omavad ainult need, kellel käesoleva aasta liikmemaks tasutud.

ÜENÜ Keskjuhatuse teateid:

1) „**Noorsoo liikumisest ja noorsootööst**“. Osakonnad tellige seda A. Meikopi poolt kokkuseatnd tarvilikku käsiraamatut. Praegu on seda võimalik kohemaksetava raha puhul saada kr. 2.50 eest; oktoobri lõpul läheb raamat välismüügile ja maksab kauplusist ostes tunduvalt kallim. Tellimata raamatut osakondadele ei saadeta.

2) **ÜENÜ 10 a. juubeli laulud**. Keskjuhatus palub teatada osakondi 15-aks oktoobriks s. a. kui palju vajavad osakonnad ÜENÜ 10 a. juubeli pidustusteks trükitavaid noote. Andmed on hädavajalikud trükitavate eksemplaride kindlaks määramiseks.

3) **ÜENÜ album aastaraamat**. Osakondi palutakse nimetatud raamatu jaoks saata kõik olulisem ja huvitavam osakonna tekkimisoost. Saatke ka lahkunud noorsoolaste mälestamiseks nende elulookirjeldusi ühes vastava ülesvõttega.

4) **Noorsootöö näitus**. Juhime veel kord tähelpanu Uritules nr. 3-4 ilmunud kirjutisele noorsootöö näituse asjus. Ringkirja nr. 330 juures saadetud teateleht palutakse tagasisaata tingimata 1 novembriks s. a.

5) **ÜENÜ 10. aastapäeva juubel**. (2. üleriikline omakultuuri päev) pidusetakse Tallinnas 29. ja 30. juunil 1929 a. Pidustuste kavas sportlised võistlused, kontserdid, vabaõhuetendus, rongikäigud, vabaõhuesinemised ja lõpppidu. (Lähemalt v. Ringkiri nr. 330 ja Urituli nr. 3-4 1928 a.)

6) **Väliskülalisi juubeli pidustusile**. Kutsed osavõtmiseks on saadetud Soome, Rootsi, Norra, Taani, Hollandi, Islandi, Saksa, Ungari, Poola, Leedu ja Läti noorsoo organisatsioonidele. Mõnede poolt on osavõtt juba kinlustatud.

7) **ÜENÜ kirjavahetus tempelmaksu vaba**. Uue tempelmaksu seaduse järgi on ÜENÜ ettevõtetel tempelmaksu vabad. Selle kohta lausub lähemalt Otsekoheste Maksude Peavalitsuse vabekiri nr. 1463/g 15. septembrist s. a. järgmiselt:

„Teie kirja peale 18. aug. s. a. nr. 303, teatab Peavalitsus, et Ülemaaline Eesti Noorsoo Ühendus ja selle osakonnad on tempelmaksu maksmisest vabastatud tempelmaksu seaduse § 12 p. 3. põhjal. Sellepärast on tempelmaksust vabad: avaldused, mis Ühenduse või tema osakondade poolt riigi või omavalitsuse asutustele või nende ametnikkudele antakse (§ 13 p. 1) ja Ühenduse ning tema osakondade poolt väljaantavad arved ja kviitungid (tariifi nr. 14 erand 7 ja nr. 30 erand 6) kuna ühendusele ja ta osakondadele antavad arved tempelmaksustamisele kuuluvad üldisel alusel (tempelm. sead. § 13 p. 2-b).“

8) Keskjuhatus uus aadress. Keskjuhatus asub Harju tän. 37, II. korrall. Büroo avatud esmaspäeval, kolmapäeval ja neljapäeval kell 1/27-8. õhtul.

9) Ei lunastata puudulikult margistatud kirje. Paljud osakonnad saavad vaatamata mitmekordseile meeletuletusile ikka veel puudulikult margistatud postisaadetisi. Keskjuhatus juhib osakonde tähelepanu sellele, et selliseid juuremaksusaadetisi Keskjuhatus välja ei lunasta.

10) Varustage ÜENÜ. arkiivi! Keskjuhatus palub osakondi korralikult saata ÜENÜ. arkiivi tarvis oma ettevõtte tulba-kuulutusi, ajakirje, igasuguseid ringkirje ja kutseid ning ülesvõtteid osakonde elust. Ülesvõtted olgu varustatud vastava seletuse ja aasta arvuga.

11) Keskjuhatus 1928 a. koosseis. on järgmine: esimees A. Meikop, abiesimees V. Rooberg, sekretäär R. Inglise, abisekretär J. Kreek, laekur R. Saarmann, arkivar E. Vardja ja ametita V. Leemets.

Käesoleva numbril ilustuste kliseed Soome noorsoolaste elust kuuluvad Soome noorsoo Liidu ajakirjale „Pyrkijä“ ja on viimase poolt nrsl A. Meikopi kaudu meile lahkesti tarvitamiseks lubatud.

Kaane pilt kujutab A. Meikopi käsiraamatu „Noorsooliikumisest ja noorsootööst“ kaanejoonist.

„UUDISLEHT”

on iga inimese
erapooletu ajaleht.

„UUDISLEHT“ toob ainult kõige huvitavamad lugemismaterjali hulga piltidega.

„UUDISLEHE” hindmõistatused väärtuslikele au-
tasudega.

„UUDISLEHT“ müügil igalpool.

„UUDISLEHT“ ilmub 2 korda nädalas ja maksab
tellides 50 senti kuus.

„UUDISLEHE“ tellimisi võtavad vastu kõik posti-
asutused.

Toimetuse ja peakontor: TALLINN, Harju 37.

Kõnetraat 27-41.

Väljaandja: Ülemaaline Eesti Noorsoo Ühendus, Tallinna Osakond. ♥
Vastutav toimetaja: AGO JÖGER. Toimetuse ja talituse asub Rataskaevu 22.
Toimetuse kõnetund esmaspäeviti kella 19—20. Talituse tunnid esmaspäeviti ja
neljapäeviti kella 19—20.

„ESTOTRÜKK“ Tallinn, S. Karja 8.

Hind 35 senti.